

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU 2018:23 Konstnär – oavsett villkor? (dnr AD-411-2018/1493)

Patent- och registreringsverket, PRV, är myndigheten med ett samlat ansvar för immaterialrätt och ansvarar för att skydda innovationer med hjälp av patent, design- och varumärkesskydd. PRV ska långsiktigt främja tillväxten samt stärka innovationsförmågan och konkurrenskraften i hela landet genom att informera om, och bidra till ökad förståelse för, hanteringen av immateriella tillgångar inklusive upphovsrätt hos företag, offentliga aktörer och allmänhet.

PRV har fått möjlighet att yttra sig över ovan angivet betänkande och besvarar remissen utifrån det perspektiv som utgör myndighetens huvudsakliga ansvarsområden.

Sammanfattning

Vi föreslår att det konstnärliga utbildningsystemet och fortbildning för konstnärer i högre grad även inbegriper ökad kunskap om immaterialrätt och avtalsrätt för studerande och yrkesverksamma konstnärer. Vi ställer oss positiva till förslaget om utökad uppdrag för Konstnärsnämnden och PRV:s samverkan med myndigheten. Vi ställer oss även positiva till förslaget om uppdrag till Tillväxtverket att fortsatt utveckla analyser och strategier för att stärka kulturella och kreativa näringar i Sverige samt deltar gärna fortsatt i det arbetet. Vi erbjuder tillgång till PRV:s omfattande erfarenhet av samarbete med Sida och arbete att stärka kunskapen om upphovsrätt i biståndsländer i samband med förslaget om stärkt arbetsmarknad genom residensprogram.

Avsnitt 9.3.1 Allmänt om utbildningssystemet

(Utredningens bedömning: De konstnärliga utbildningarna...)

Behov av förhöjd immaterialrättslig och avtalsrättslig kunskap hos konstnärer

Av betänkandet framgår att insatser behövs för fortbildning av konstnärer. Sådan fortbildning skulle syfta till att stärka en yrkesmässig utveckling och konstnärernas förutsättningar att leva på sitt konstnärliga arbete. Samtidigt är det utredningens bedömning att de konstnärliga utbildningarna ger goda förutsättningar för de studerande att etablera sig som konstnärer. Utredningen ser inga behov av större förändringar av utbildningarna i sig.

Utredningen betonar i flera delar av betänkandet behovet av en förhöjd kunskap om upphovsrätt och avtalsrätt med anledning av digitaliseringens påverkan på konstnärernas arbetsmarknad och försörjningsmöjligheter. Som framgår av betänkandet har affärsmodeller, värdekedjor och pengaflöden på konstnärsområdet förändrats. Detta framgår även av den konsultrapport som utredningen beställde specifikt, *Digitaliseringens konsekvenser för konstnärligt yrkesutövande* av Pratik Vitlani.

Med hänvisning till utredningens bakgrundsbeskrivningar föreslår vi att såväl de konstnärliga utbildningarna som fortbildningsinsatser för konstnärer i högre grad än vad som redan sker även inbegriper möjlighet till förhöjda kunskaper om immaterialrätt och avtalsrätt. Det är främst konstnärernas kunskaper om praktisk upphovsrätt och avtalsrätt som behöver höjas. Vi ser emellertid även att kunskapen om varumärkesrätt och designrätt ur ett strategiskt och affärsmässigt perspektiv bör inkluderas i sådan kunskaphöjning. Sammantaget skulle sådana inslag i de konstnärliga utbildningarna och olika typer av fortbildningar för konstnärer bidra till bättre förutsättningar att försörja sig och underlätta för den enskilde konstnären på arbetsmarknaden. Som exempel på lyckade satsningar där immaterialrätt är givet inslag i eftergymnasial konstnärlig utbildning kan nämnas Konsthögskolan i Malmö.

Avsnitt 9.4.2 Digitaliseringens påverkan på konstnärernas yrkesutövande

(Utredningens förslag: Konstnärsnämnden ges i uppdrag...)

PRV:s samverkan med Konstnärsnämnden

Vi ställer oss positiva till utredningens förslag om uppdrag till Konstnärsnämnden att analysera konstnärers förutsättningar att verka i det nya digitala landskapet. Vi välkomnar vidare förslaget att PRV är en av de aktörer som bereds möjlighet att samverka med Konstnärsnämnden i ett sådant uppdrag. Genom PRV:s pågående regeringsuppdrag om informations- och kunskaphöjande insatser om immateriella tillgångar och ökad förståelse för upphovsrättens innebörd skulle en sådan samverkan vara både ändamålsenlig och givande. Det bör i sammanhanget nämnas att PRV:s regeringsuppdrag endast pågår t o m den 31 december 2019.

Vi vill slutligen uppmärksamma den omfattande professionella rådgivningsverksamhet som redan existerar på det immaterialrättsliga området. Det handlar om aktörer som ingår i våra olika nätverk. I sammanhanget bör även nämnas systemet med s.k. ”IP-checkar” som PRV har utvecklat tillsammans med Vinnova inom ramen för vårt gemensamma regeringsuppdrag från 17 mars 2016. IP-checkarna är numera en del av de s.k. innovationscheckar som ges till små och medelstora tillväxtföretag i syfte att ge dem finansiellt stöd för professionellt framtagande av en affärsförankrad immaterialrättslig strategi.

Avsnitt 9.4.3 Uppdrag om kulturella och kreativa näringar

(Utredningens förslag: De kreativa och kulturella näringarna är...)

PRV deltar gärna fortsatt i arbetet med att stärka kulturella och kreativa näringar i Sverige

Vi ställer oss positiva till utredningens förslag om uppdrag till Tillväxtverket att fortsätta utveckla analyser och strategier för att stärka kulturella och kreativa

näringar i Sverige. PRV har god erfarenhet av att delta i det pågående arbetet om KKN som sker genom Team Sweden. Vi deltar därför gärna i fortsatt arbete med att stärka KKN i Sverige.

Avsnitt 9.4.5 Stärkt arbetsmarknad genom residensprogram

(Utredningens förslag: Konstnärsnämnden tillförs 10 miljoner...)

PRV:s omfattande erfarenhet av samarbete med Sida och arbete att stärka kunskapen om upphovsrätt i biståndsländer

PRV vill framhålla sin långa och omfattande erfarenhet vad avser att utbilda i, och samarbeta kring, immaterialrättsliga – särskilt upphovsrättsliga – frågor gentemot utvecklings- och minst utvecklade länder. Upphovsrätten är central för att ett lands kulturliv skall kunna bestå och utvecklas, då det är detta regelsystem som möjliggör att konstnärer kan leva på sitt arbete. PRV har sedan år 2004 haft ett nära samarbete med the World Intellectual Property Organization (the Least Developed Country Division samt the Copyright & Creative Industries Sector) och har besökt ett stort antal länder i Asien och Afrika för att tillsammans med representanter för respektive lands regering diskutera implementering och hantering av ett väl fungerande upphovsrättsligt regelverk och de förmåner detta medför för landets kulturliv och ekonomi. Detta arbete har bedrivits med finansiering från Sida. PRV har också, bl.a. tack vare detta, ett mycket stort kontaktnät hos myndigheter och upphovsrättsliga aktörer i dessa länder. PRV ser mycket positivt på ett eventuellt framtida samarbete med Konstnärsnämnden och andra aktörer i det arbete som utredningen föreslår i betänkandet.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Peter Strömbäck. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Karin Bergh, senior jurist Christian Nilsson och senior jurist Catharina Ekdahl (föredragande) deltagit.

Peter Strömbäck

Catharina Ekdahl